GAZET'A TRANSILVANIEI.

„Gazet'a“ ese de 2 ori; Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri estene 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon, sunatória.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pertru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare,

Nr. 5. Brasiovu 1 Februariu 20 Ianuariu 1877.

Corollariu la legile electorali, fabricate inadinsu pentru Transilvani'a.

(Dedicatu alegatoriloru activi).

Unii ómeni ne avendu altu lucru, se apucara mai deunadi se recomande intr'unu diariu romanescu eminentele calitati ale constitutiunei unguresci, ne lipsira inse de rar'a placere ce amu fi avutu, déca ni le-ar' fi enumeratu una cate una. Asia remase, cá noi, cari in tóta viéti'a nóstra nu amu fostu fericiti a descoperí in constitutiunea ungaro-transilvana „calitati eminente“, se ne punemu insine pe lucru, se cautamu acele calitati cu falinariulu aprinsu, in Corpore Juris, in Decreto tripartito Verbőczii, in Approbatis et Compilatis constitutionibus, in Articulis novellaribus, in fine in legile, cu cate se glorifica generatiunile nóue dela 1836 pana in anulu 1876. Pre candu ne resfrangeamu manecile pana in cotu cá se intramu in labirintu, éca ne pica de inainte adoratorulu repausatului Fr. Deák, adeca „Pesti Napló“ din 12 Ianuariu a. c. si ne dice: Nu ve perdeti timpulu in desiertu. Pana in diu'a de astadi mai avemu inca totu numai pe Verbőczi. Codificatiunea nóstra e miserabila. Suntu 40 de ani, de candu ne rogase Deák in diet'a dela Presburg, se ne apucamu de codificatiune cá toti botezatii. De atunci si pana astadi numai catu amu cârpitu, nu amu codificatu! Ne lipsesce ori-ce sisthema, de aceea nu mergemu inainte. Ceea ce facuramu eri, astadi érasi stricamu *).

Descuragiati prin acelu diariu de mare auctoritate la maghiari, depuseramu pén'a, lasandu altora glori'a de a scóte la lumina si a presenta Europei cá modellu eminentele calitati ale constitutiunei unguresci.

In Ungari'a inca nu existe codice civile si codice penale asiediate si elaborate pe principiele moderne. Si pentru ce nu? Din causa, ca-i lipsesce basea sanetósa: Legea fundamentale, constitutiunea. Se afla numai unele ruine vechi si nesce fragmente improvisate de curendu, incercari nefericite de a infratí foculu cu ap'a, veninulu cu zacharulu, dreptulu, mai bine privilegiulu istoricu, cu dreptulu ratiunei, supremati'a de nationalitate cu adeverat'a libertate, patriotismulu cu monopolisarea venituriloru patriei, in fine atentatulu de a identifica unu statu poliglotu cu una singura nationalitate genetica. Veti cutedia se esiti cu acele in faci'a Europei? Déra Europ'a civilisata -si intórce ochii dela constitutiuni harlechine**).

Pentru cá se cunosci gradulu de libertate, de civilisatiune, egalitate si harmonia a locuitoriloru unei tieri, n'ai decatu se iai amana legea ei electorale. Acea lege decide in termini apodictici despre valórea constitutiunei si preste totu a institutiuniloru ei. Mai aratati'mi vreo lege electorale in tóta lumea, care se fia maiestrita asia, in catu numai unu elementu nationale se se póta folosí de ea, precum este cea applicata la Transilvani'a.

Intr'aceea blamagiulu, insult'a, batjocur'a coprinsa in acea lege nu era de ajunsu, mai trebuea se se adauga la densa inca si alt'a mai cutediata, despre care ne informaramu dilele acestea pe largu din diariulu gubernamentale „Kelet“ nrii 8, 9, 11 si 20 si din alte cateva dela B.-Pest'a.

Statulu cestiunei este urmatoriulu: Dupa-ce teritoriulu marelui principatu alu Transilvaniei se impartí in anulu trecutu de nou prin desfiintiarea si incorporarea multoru tienuturi si orasie la altele mai mari, lipsesce, cá si cercurile séu colegiele electorali se se impartia nesmentitu de nou. Cu acésta ocasiune se facú si una descoperire nóua, care este, ca marele principatu alu Transilvaniei cu teritoriulu seu actuale de 998 miliarie patrate austriace si cu 2,101.727 de locuitori in comparatiune cu Ungari'a ar' avé prea multi representanti in diet'a aceleia, prin urmare, ca numerulu de 75 deputati ai Transilvaniei trebue scaritu numai la 52, cá se fia proportiune; ca-ci adeca in Ungari'a propria pe unu territoriu de 5093 mil. □ locuescu 13,579.129 suflete, dela care se tramitu 335 deputati, adeca camu dupa 15 mil. si 40 mii suflete unu representante; din contra, in Transilvani'a se vine unu deputatu pe cate 13 mil. dela cate 28 mii suflete, prin urmare cu 23 deputati mai multu. Acesta e statulu cestiunei.

Planulu regularei si rotundirei cercuriloru electorali din Transilvani'a se prepara in ministeriulu de interne in B.-Pest'a, éra unii voiescu a sci, ca acela este si elaboratu, gata de a se substerne la dieta. Acésta scire spaimantá si alarmá pe demagogii poporului maghiaru din Transilvani'a si pe toti tiranutii mititei intr'unu gradu cá acela, in catu ti s'ar' paré, ca -si astépta chiaru perirea. Se intielege, ca mai antaiu diariale batura clopotele intr'o dunga, in fruntea loru cele ministeriali subventionate. Ele recunoscu necessitatea regularei colegieloru electorali, pretindu inse, cá aceea se se faca asia, in catu supremati'a elementului maghiaru nu care cumu-va se sufere nici cea mai pucina scadere; ca-ci nici in casulu de facia nu póte fi vorba de dreptate, ci numai de interessulu nationale alu maghiariloru, de suprematia, de domnia. Numai acesta si nu altulu trebue se fia direptariulu, tient'a, scopulu ministeriului si alu dietei, adeca supremati'a, adeca domni'a minoritatiloru preste maioritati, adeca oligarchia de nationalitate, adeca tirania nu mascata mai multu, ci aratata pe facia, in pielea góla, cá hetair'a Phryne la jocurile dela Eleusis, candu s'a desbracatu in vederea multimei adunate si s'a scaldatu in mare. Cu alte cuvente: Pana acumu chiaru si dupa acésta lege electorale impusa prin terrorismu, natiunea romana din Transilvani'a déca ar' fi voitu a partecipa la alegeri, totu ar' fi potutu alege vreo diece deputati romani; déra cu acésta ocasiune a rotundirei cercuriloru electorali se impingemu tirani'a pana acolo, in catu romanii cá romani se nu mai póta alege nici-unu deputatu din sangele loru, pentru cá tocma candu ar' si renuntia ei la resistenti'a passiva, si s'ar' decide se participe la alegeri, se remana preste totu in minoritate, déca nu se voru indupleca se-si dè voturile la vreunu maghiaru ori la vreunu renegatu. Nu trebue se mai fia nimeni pe acestu territoriu, care se se professedie de romanu. Ori-catu de pucini suntu romanii in dieta, ei ne demasca si ne compromitu prin strigatele loru in ochii Europei. Una spuseseramu noi francesiloru si angliloru, déra cu totulu alt'a ese din debaterile nóstre parlamentarie. Talharii de romani si serbi ne-au discreditatu cá si sasii la Germani'a. Se péra toti din dieta, se dispara chiaru de pre acestu territoriu, déca nu vréu se se renege, se se declare de bastardii, de bitongii nostri.

Acést̂a este logic'a scólei dela Dobritieuu, ea este logica turcésca. Intr'aceea cá se nu ni se impute, ca exageramu, vomu reproduce aici cateva passage din cele scrise in materi'a acésta, care merita prea bine, cá se fia data prin press'a straina in judecat'a Europei luminate. Din acelea vomu vedé totu-odata, cumu se svercole tiranutii, cumu -si perdu calculului in combinarea mesureloru tiranice, in fine cumu -si perdura tóta rusînea de lume. Écca cumu se manifesta luptele loru sufletesci.

„Cutediamu se dicemu, ca cu privire la noi maghiarii transilvani, dela infiintiarea uniunei in parlamentulu maghiaru, nu s'a tractatu nici-una cestiune mai importanta si mai delicata“. Item: „Acésta cestiune póte stirbí si chiaru nulifica supremati'a elementului maghiaru in Transilvani'a“. Item:

„Este impossibile, cá cestiunea transformarei cercuriloru electorali din Transilvani'a se se deslege asia, in catu se fia sustienute interessele maghiariloru si totu-odata ide'a justa a cercuriloru electorali homogene si proportionate *). Séu vomu considera numai simplu numerulu locuitoriloru si vomu forma cercuri electorali de marime egale, prin care amu paralisá pentru totu-deauna supremati'a elementului maghiaru intelligente in Transilvani'a, ceea ce ar' fi o plaga, decatu care mai terribile (borzasztobb) nu ne potemu imagina; séu ca vomu face din acésta cestiune obiectu de cérta si vomu sustiené influinti'a intelligentiei: atunci provocamu si desteptamu rivalitatea si mani'a celoralalte nationalitati. Acésta este la noi cestiunea transformarei cercuriloru electorali in tóta golatatea ei“. Item: „Asia déra pacharulu celu amaru nu póte se tréca dela noi (dela maghiari), si cestiunea este numai, pana unde se mergemu cu reform'a si ce principia se urmamu“.

In articlulu alu doilea „Kelet“ pune pe poporulu romanescu in numerulu acelora, cari lucra in contra unitatiei si integritatiei statului; mai incolo cere, cá mai vertosu in asia numitulu fundu regescu se se scadia numerulu deputatiloru, din contra, in cuibuletie mici cá Illyefalva, Hatiegu, Brescu, Cojocna, Sicu, Salinele Sibiiului, se se aléga si pe viitoriu, pentru-ca de acolo au se ésa totu deputati maghiari siguri. Cu tóte aceste se crutie si pe sasi pre catu numai se póte, pentru-cá se nu se manie, se nu faca maghiariloru nume reu in strainatate si la austriaci, se nu ne póta dice, ca ne resbunamu in contra loru, mai alesu, ca deputatii sasesci pana acuma nu ne facura vreunu

---

*) „Mindenek elött rendszert kellene készitenünk az operatumban“. Item: Ismét elölröl kezdhetik, 's hosszu évek mulva ujabb meg ujabb kiadásaival találkozhatnak a sisiphusi munka meg hiusultának.

**) „Toldozzuk foldozzuk minden rendszer nélkül polgári törvényeinket, csak a pillanat égetöbb szükségeit tartva szem elött. Item:

„S még esetlenebbé válik a kétszinü anyagbol varrott harlequin-köpeny a ráaggatott tarka-barka foltok által“ ....

*) „Az erdélyi részekben a választo kerületek átalakitásának kérdését a magyarság érdekeinek és az egyöntetü, egyenlö nagyságu választokerületek igazságos eszméjének fentartásával meg oldani lehetetlenség“.

reu in parlamentu; si in fine, ori-ce se va intempla pe viitoriu, unu lucru totu nu se va intempla nici-odata, adeca, cá sasii se-si renege instinctulu de propri'a conservare si se dè man'a cu romanii, cari'i amerintia mai vertosu pe densii, ci tocma din contra, potemu astepta de siguru, ca precum pana acilea, asia si in viitoriu la sasi va esiste oppositiune tare facia cu tendentiele romanesci, éra de acésta noi (maghiarii) avemu trebuintia *). Dupa tóte aceste suntemu de parere, ca ar' fi eróre mare, déca noi cestiunea cercuriloru electorali o amu supune acumu indata la reforme radicali etc. Adeca curatu romanesce asia: Ori pe unde suntu maghiari in Transilvani'a, se delimitamu cercurile asia, in catu cu ajutoriulu legei electorale se se aléga totu maghiari, si numai ici colea se ne scape cate unu colegiu cá de pomana la valachi, pentru ochii lumei. In sasime se micsioramu numerulu deputatiloru, cá se nu fia nici sasi prea multi, éra cate cercuri electorali voru remané, se fia tóte séu mai tóte a le sasiloru, cá se-i mai imbunamu ceva pentru catu reu le facuramu prin anullarea autonomiei loru nationale; éra pentru cá se ne remaie nóue in veci supusi ascultatori, se-i spariemu necurmatu cu romanii, cá se le fia frica de acestia, se traiésca cu ei totu in ura si urgia, se i denuntie la curte si la tóta lumea, cumu voru sci ei mai amaru; se ne chiame pe noi cá se-i aparamu de romani, cumu ne chiamá br. Rosenfeld in Iuliu 1863, candu rogase pe comitele Em. Miko si prin acesta pe ceilalti magnati dicundu: „Um Gotteswillen Excellenz, treten Sie doch auch in den Landtag ein, überliefern Sie uns nicht der Rachsucht dieser Walachen“**). Ur'a romaniloru contra sasiloru se póte nutrí si face mai intensiva cu ajutoriulu mai multoru processe pendente. Mai in scurtu, se remanemu fideli politicei dieteloru din 1837, 1841/2, 1847, 1848 etc. Romanii mai suntu inca prosti destulu, pentru-cá se créda, ca noi ii vomu ajuta contra sasiloru si ca vomu silí pe acestia, cá se dè din veniturile comune subventiuni cuvenite, de es. la scólele romanesci, care si asia ne facu atata dorere de capu.

Pana aici deteramu starea cestiunei in essenti'a sa. Restulu este amplificatiune, polilogia fórte usitata la toti sophistii. Déra acesti ómeni sciu se sufle caldu si rece in acelasiu momentu. Pre candu ne declara hostilitatea loru pe facia, in vederea lumei fora picu de pudóre, pe atunci in altu diariu alu loru, adeca in „Magyar Polgár“ din 10 Ianuariu se mira, ca romanii nu se mai impaca cu ei, 'i invita se dè man'a, dupa-ce inse ii infrunta mai antaiu, pentru-ca se tienu vetemati greu de asupritorii loru. In aceeasi di vine si dn. Koos Ferencz in „Kelet“, cá se ne spuna, ca uitate, avemu patria comuna, si ca Dómne feresce, ómeni cá dlui nu scie se urasca nici religiune, nici nationalitate, nici se scótia din scóle pe copilasi innocenti cu gendarmii. Prea adeveratu, avemu patria comuna, in care unii suntu domni, altii suntu robi; avemu patria comuna, in care unii scotu pe fia-care anu cu milióne din tesaurulu statului pentru cultivarea si inaintarea prosperitatiei loru, eara altora nu li se permitte a se cultiva nici din pung'a loru privata; avemu patria comuna, in care pentru unii nu mai esiste nici-o lege de pressa, ca-ci cea care era, o au delaturatu cu totulu de facto, éra altii suntu amerintiati cu processe si cu temnitie, din causa ca ne mai potendu suferi dorerile, striga prea tare, cá se-i audia Europ'a. Da, avemu patria comuna, in care inse trece de crima capitala a se fi nascutu cineva romanu, din parinti romani, a nu-si da pruncii la corpulu de ieniceri, a nu suferi cá archireii, protopopii si preutii se fia tractati cá in Turci'a, unde le da rangu de pasia, de cadhi, de zapciu. Avemu patria comuna, in care poporulu romanescu i se denéga celu mai pretiosu dreptu politicu, adeca dreptulu electorale, in modulu celu mai scandalosu din lume, in faci'a si audiulu Europei civilisate, la care astadi facu apellu cu bunu resultatu tóte popórele impilate si tiranite ale Imperiului otomanu, pre candu poporulu romanescu din Transilvani'a e maltratatu si mortificatu prin sisthem'a cea mai scârnava a spionagiului, prin mii de pedece artificióse aruncate in calea progressului seu, prin vexatiuni continue, cá se i se urasca de viétia, prin midiuloce de vendetta pentru tienut'a s'a din 1848/9 et 1863/4. Asia este, avemu patria comuna, in care poporulu romanescu e consideratu catu si vitele patrupede.*)

Facia cu acésta cruciata nóua, pornita asupra elementului romanescu din Transilvani'a; facia cu ferbintea dorintia de a nu vedé mai multu nici unu romanu de nicairi in diet'a Ungariei; facia cu faimós'a lege electorale combinata cu nóua impartire a tierei, ar' fi prea legitima curiositatea de a sci, care va mai fi romanulu din Transilvani'a doritoriu a-se apropia de urmele electorali, fora a i se urca sangele in ochi si fora a-si acoperi faci'a de inaintea ómeniloru de caracteru seriosu si intregu.

*) Végül jöhetnek bármily idők, de olyanok nem, a midőn a szász elem meg tagadva magában az önfentartási ösztönt, kezet fogjon az őt leg inkább fenyegető románokkal; sőt biztosra vehetjük, hogy a mint eddig, ugy ezutánis erős oppositio fog élni a szászokban a román törekvésekkel szemben, és erre nekünk szintén szükségünk van“. („Kelet“ nr. 9).

**) Acestu casu -lu comunicà rep. c. Mikó cu trei romani membri ai dietei, indata dupa-ce esise br. Rosenfeld dela densulu.

*) A páriákon kivül alig van szánandobb nép a föld hátán, mint az erdélyi oláhság; járomba foghatod mint a marhát, melytől valoban csak annyiban külömbözik hogy beszél. „(Kossuth Hirlapja“ de dato 22 Oct. 1848.) Si totusi, pe acesti unu miliónu si dóue sute cincidieci de mii de boi si de vaci cuventatórie se incórda din tóte poterile a-i face maghiari. Noi romanii amu tiené de adeverata degradare nationale a si visa macaru, cá se facemu romani din boi si vací, din cai si magari.

Brasiovu 10/31 Ian. 1877.

Camer'a deputatiloru maghiari a acceptatu si in desbaterea speciale proiectulu de lege despre usuraria. Prin acésta lege s'a statoritu maximulu interesseloru dupa capitalurile imprumutate cu optu la suta. —

Ministrulu presiedinte a respunsu la interpellatiunea lui Mocsáry, relativa la mesurele luate de politi'a din capitale, cá publiculu si mai cu séma studentii se nu vina in atingere cu deputatiunea alegatoriloru dela Czegléd tramisa la Kossuth. Respunsulu dlui Tisza esse tocmai asiá, precum amu presupusu in numerulu precedentu ca va trebui se fia. D-sa desapróba asemeni demonstratiuni, desapróba si alegerea lui Kossuth de deputatu, deórace alegatorii au potutu se scia, ca dinsulu nu va primi mandatulu, fiindu ca nu voiesce se depuna juramentulu de fidelitate catra tronu. Dupa ce Kossuth a dechiaratu deja catra camera, ca nu póte se priméscu mandatulu alegatoriloru dela Czegléd, atunci deputatiunea nu mai póte avè altu scopu, decatu póte de a produce vr'o disordine, vre unu scandalu.

— In sied. dela 27. a camerei, deputatu Helfy interpellà pe ministrulu presiedinte, déca este adeveratu ce se vorbesce, ca adeca acea parte a stipulatiuniloru din Maiu, care se referesce la banc'a nationale, s'a stersu cu totutu din planulu noului pactu dualisticu si ca guvernulu ar fi resolutu a tiené strinsu la infiintiarea unei bance nationale maghiare, independenta de cea din Vien'a, séu eventualminte de a se retrage dela potere, lasandu se urmedie altu guvernu, care se se apuce fora amanare de resolverea cestiuniloru economice pendente? — Respunsulu dlui Tisza la acésta delicata interpellatiune va urmá intrun'a din siedintiele prossime. Elu va reversá in totu casulu ceva lumina in cestiunea bancei, care este inca neresolvita.

— Deputatiunea orasiului Czegléd ajunse in 24 Ianuariu la Baraccone di Collegno, aprópe de Turinu, unde locuiesce dictatorulu de odiniòra alu Ungariei, Ludovicu Kossuth, care fiindu avisatu despre sosirea deputatiunei o asteptá la pragulu usiei imbracatu in vestminte negre de serbatóre. Betranulu revolutionariu primi deputatiunea sub ceriu liberu si nemiscatu ascultà cuvintele conducatoriului deputatiunei, ale preotului Ioanu Dobos, care dice: „Deputatii unui orasiu din Ungari'a de josu stau inaintea ta, mare fiiu alu patriei, deórace noi amu dori se vedemu patri'a nóstra acolo, unde traiesci tu, si pe tine acolo, unde este patri'a. Amu venitu se-ti spunemu, catu de tare te iubimu. Alegatorii orasiului Czegléd, ti-au consacratu tie loculu de deputatu. In 1848, candu tu ni-ai spusu, ca patri'a e in periculu, noi ne-amu adunatu in giurulu teu si ti-am urmatu. Acum venimu noi se-ti spunemu, ca patri'a e periculu, si se te rogamu, cá se vini s'o salvezi! Sardanapalulu nordicu banchetéza la Moscovi'a si redica pocalulu contra Europei civilisate, inse man'a ce se ivesce din parete, scrie érasi cuvintele fatale si misterióse „Mene tekel Ufarzin“, si déca noi vomu scrie astadi numele lui Kossuth dupa acele cuvinte, credemu ca i-amu subscrissu sentinti'a de mórte.“

Dupa aceea vorbi Ernestu Simonyi, care accentuà politic'a cea rea a guverneloru de pana acum. Apoi respunse Kossuth, ale caruia cuvinte stórse lacrime si suspine din ochii si din pepturile celoru de facia. Kossuth dise, ca intre impregiurarile actuali nu póte veni acasa. Elu e representantele independintiei de statu a Ungariei, la elu este depusa o santa reliquia, cá se o pastredie pentru posteritate. Inse candu va veni tempulu, cá se póta si elu pune man'a la regularea referintieloru desolate ale patriei, atunci va parasi esiliulu, va depune in manile regelui Ungariei juramentulu de fidelitate, care lu va tiené cu loialitate.

— Conferintiele ministriloru austriaci cu cei unguresci in Pest'a au facutu si mai dificile resólverea cestiunei bancei. Foile maghiare au inceputu érasi se vorbésca de retragerea lui Tisza, care nu este in stare se infiintieze banca nationale maghiara independenta, dér nice nu póte se se multiumésca cu aceea ce-i ofere nemtii, cari i dicu „Nesze semmit, fog meg jól!“

* * *

— Delegatii europeni s'au departatu din Constantinopole pe rondu, intaiu a plecatu Salisbury, apoi Ignatieff impreuna cu Werther delegatulu Germaniei, dupa aceea Zichy si Calice si ceilalti. In loculu loru a remasu numai nisce agenti diplomatici.

— Turci'a pe de o parte arméza, éra pe de alta face alegerile parlamentari. Marele viziru Midhat-pasi'a a provocatu pe Serbi'a si Muntenegru, cá se intre cu elu in negotiatiuni de pace, ca-ci se apropia tempulu pentru reinceperea inimicitieloru. — Aceste negotiatiuni se voru poté incepe, inse ori cine póte se prevédа din capulu locului, ca ele nu voru duce la nice unu resultatu, pentru ca Russi'a n'a abdisu inca la planulu de a intrá in Bulgari'a.

— Diuariulu principelui Gorciacoff „Golos“ dice, ca guvernulu russescu a privitu pana acumu cestiunea orientale cá o affacere europeana, inse de acum inainte o va privi numai din punctulu de vedere russescu. In acestu sensu se si iau dispusetiuni din partea guvernului. Ministrulu de interne a adressatu catra districte unu circulariu, prin care le provóca, cá se faca dispusetiunile necessari pentru mobilisarea gloateloru, cá aceste se se póta pune in miscare indata ce se va publicá manifestulu imperatului si ucasulu senatului.

Totu din Russi'a se mai comunica, ca eventualitatea unei schimbari de tronu in Petrupole este aprópe. Partit'a de resbelu ar' fi castigatu pe principele de coróna, cá elu insusi se se incerce a convinge pe imperatulu despre necessitatea abdicarei si inceperea resbelului. Totu odata se mai adauge, ca principele Gorciacoff inca se va retrage si loculu lui 'lu va ocupá Ignatieff.

— Cu schimbarea cortelului generalu alu armatei russesci dela Chisienevu la Iassi inca se

face multa vorba, inse nu credemu se fi ajunsu lucrurile pana la atat'a, fora se fi premersu solemn'a dechiaratiune de resbelu contra Turciei.

— Cért'a dintre diurnalele francese si nemtiesci se reduce la o simpla trasura de siachu din partea principelui Bismark, care a voitu se arete germaniloru necessitatea de a sustiené relatiuni amicali cu Russi'a, care este unic'a potere, cu care s'ar' poté aliá Franci'a, si care fiindu aliata cu Germani'a nu se mai póte demite si la o aliantia cu Franci'a.

Brasiovu 16/28 Ianuariu 1877.)

Onorata Redactiune! Fiindu-ca ne aflamu de presinte in carnevalu séu in asiá numimitulu „Dulcele Craciunului," ve rogu se-mi permiteti, cá printre materialulu de natura seriósa si grava, ce imple de regula colónele acestui pretiuitu diurnalu, se stracoru si eu urmatoriulu reportu, care n'are de a face nice cu piramidele dualistice, nice cu blamagiulu diplomatiloru europeni in Constantinopole, adeca nici cu turci nici cu cazaci, ci cu petrecerea nóstra romanéscà si cordiale de a séra, cu balulu arangiatu de „Reuniunea femeiloru romane in favórea fondului pentru ajutorarea crescerei fetitieloru orfane."

Mi place a crede, ca si afara de barierele Brasiovului se voru aflá multi cetitori si cetitórie romane, cari ar' dori, se cetésca unu reportu, fia si numai in lineamente generali, despre successulu acestui unicu balu romanu, care se arangiédia aici in carnevalulu fia-carui anu si care si-a eluptatu ore-care importantia si renume mai vertosu din motivele, ca este arangiatu in sinulu unei societati romane alese si numeróse, pre care dincóce de Carpati cu greu o mai poti aflá in altu orasiu afara de Brasiovu, si ca este balulu unei Reuniuni, care are de scopu, a da chiaru si fetitieloru orfane o crescere, care se le faca la tempulu seu mame romane adeverate, pentru ca mamele sunt in prim'a linia acelea, cari punu fundamentulu bunei educatiuni nationali in sinulu fragedeloru odrasle; ca-ci déca anim'a din peptulu mamei simte si palpita romanesce, atunci natiunea póte fi asecurata, ca generatiunile ce se voru laptá la asemeni pepturi inca nu voru nutri alte semtieminte decatu romanesci. — Dér se trecu la obiectu, cá se nu ocupu prea multu spatiu prin escursiuni laterali.

Inceputulu balului a fostu anunciatu pe 8 óre ser'a, inse eu abiá la orele 9 am potutu se me apropiu de sal'a cea lunga si nu destulu de larga a redutului. Cugetasem ca am intardiatu, inse candu colo ce se vedi, in sala abi'a mai erau vr'o cativa juni cavaleri afara de cei patru arangiatori, cari aveau delicatet'a de a inmanuá fia carui óspe cate unu ordinu de dansu, care pentru dame erá facutu in form'a unui buchetu de flori, inse dintre dame nu venise nice un'a. Acésta impregiurare me facuse a crede, ca balulu va se fia reu cercetatu. Dér abiá apucaiu se me intorcu pucinu prin sala in deplina libertate si se privescu costumulu de tricoloru nationalu, in care erá imbracata, apoi cadrulu celu mare si pomposu alu lui Mihaiu eroulu, portretulu imperatessei Elisabet'a, patron'a Reuniunei femeiloru romane, portretulu Domnitoriului nostru si in fine gradin'a de flori din fundulu salei, — si indata incepù a se ivi cea de antaia cununa de dame, care de-odata dede salei o splendóre deosebita. Nu erau inca diece óre si sal'a erá mandra de societatea cea alèsa, stralucita si numerósa, ce cuprindea in sinulu seu.

Dupa Hor'a Severinului, cu care se incepù ordinea dansuriloru, urmà valsulu undulatoriu, dupa care mi se oferi ocasiunea de a aruncá o privire asupra publicului concentratu si a-mi face contemplatiunile mele asupra toaleteloru, despre cari inca mai ainte de balu se respandise faima, ca au se fia asiá de incarcate si de atatea si atatea sute de scumpe, incatu nice chiaru in Brasiovu nu s'ar mai fi pomenitu asiá ceva.

Astfeliu cu placere am vediutu, ca balulu Reuniunei femeiloru romane fù onoratu de toti demnitarii militari si civili din Brasiovu; brigadierulu, colonelulu, duoi sub-coloneli, mai multi oficieri, apoi prefectulu comitatului, presiedintele tribunalului, procuratorulu de statu, directorulu politiei, primariulu Oras. si alti onoratiori straini, éra societatea romana potu dice ca a fostu completa. Incatu pentru toalete potu cu bucuria se constatu, ca desi au fostu preste totu frumóse si elegante, totusi ele au fostu mai multu modeste, decatu esagerate, incatu nice pe departe n'au justificatu faim'a ce se respandise din oficin'a unui june modistu, care pe acésta cale a cugetatu se-si faca renume.

Fost'au ce e dreptu si vr'o doue trei toalete cu códe de paunu, inse aceste códe s'au mai scurtatu in decursulu jocului. O dovada eclatanta despre adeverulu asertiuniloru premise ne ofera si impregiurarea, ca mai multe dame tinere si damicele, cari ocupasera locu pe galeria, fiindu ca nu voira a tiené concurintia in toaleta conformu faimei ce se imprasciase, pe la orele 11 din nópte, dupa ce se convinsèra ca in sala nu e nimicu de speriatu, ca mai tóte toaletele se restringu intre marginele gustului bunu si ale elegantiei adeverate, éra nu false, se coborira josu si in toaletele loru si mai modeste jocara printre celelalte fora a se observá vr'o diferintia.

Cumca in anulu acest'a balulu Reuniunei femeiloru romane a fostu bine cercetatu, se póte vedé si de acolo, ca numai cavaleri si dame, cari jocau, au fostu vr'o 120 pana la 130. — Colónele la Quadrillu si Romana se compunea din cate 50—60 parechi, pentru ca mai multe nu incapeau. Amintindu de „Romana", trebue se observu, ca acestu jocu intrece prin eleganti'a si frumseti'a sa chiaru si pe Quadrillulu francesiloru, chiaru si s trainii, cari nu-lu mai vediusera, inca l'au admiratu; dauna inse ca afara de Brasiovu abiá se mai jóca undeva.

Din aceste liniamente generali premise se póte deduce, ca balulu Reuniunei femeiloru romane si-a ajunsu in anulu acest'a scopulu in tóte privintiele. Elu a fostu elegantu, dér nu luxuriosu; dovéda, ca vanitatea de mai de multu a disparutu si in loculu ei a inceputu a prinde radacine soliditatea. Pe regin'a balului in daru o cautá cineva, pentru ca nu o aflá, deórace erá o multime de regine, bronete si blondine, frumóse si rapitórie; si nu este mirare, pentru ca romancele nóstre brasiovene au fostu si sunt vestite in frumsetia. Petrecerea a fostu dela inceputu animata, cordiale si familiare si a duratu in cea mai buna ordine pana catra cinci ore demanéti'a, candu publiculu s'a departatu pe deplinu multiumitu. Meritulu principalu, ca balulu a reesitu asiá de bine, este in totu casulu alu comitetului arangiatoriu, constatatoriu din domnii Dr. I. Mesiota, Ioanu B. Popu, Iulianu Filipescu si Stelianu Mihailovici, cari si-au datu tóta silinti'a, cá nu numai se intrunésca la balu unu publicu alesu si numerosu, ci cá se si multiumésca pe publiculu intrunitu, ceea ce le-a si successu.

Comitatulu Solnocu-Doboca.

De sub Ciceu, 12 Ian. 1877.

In amortiel'a si coruptiunea de asta-di, produse de sistemulu domnitóriu si de ómenii sei, semtiemintele umanitarie si faptele nobili si generóse suntu atatu de rare, catu binefacutorii se potu considerá, cu dreptu cuventu, cá angeri.

Pentru aceea, permite-mi, Dle. Redactore, se dau publicitatii urmatori'a fapta generosa, care cu atatu este mai demna nu numai de recunoscintia, ci de imitatu, fiindu ca autorulu ei, D. Vincentiu Rippel, supralocoteninte in pensiune, nu se bucura nece de stare splendida, nece a avutu in vedere renume, lauda, ambitiune séu vre unu interessu personalu, ci fapt'a sa este emanatiunea celei mai pure si desinteressate iubiri crestinesci, este obolulu veduvei, datu deaprópelui, ajunsu la starea cea mai trista. Cu risiculu chiaru de a vatemá modesti'a generosului binefacutoriu, dorescu, cá fapt'a sa se fia cunoscuta si se servésca de esemplu atragutoriu atatu pentru romanu, catu si mai vertosu pentru acei compatrioti maghiari, cari in decursu de secli si-au castigatu multu din sudórea tieranului romanu.

Ecca faptulu: Filipu Simeonu a lui Costanu din Mai'a de langa Desiu, tata a 4 copii minoreni de 2—8 ani, devenitu victima a cametariloru fora anima, ajunse a-si vedé licitandu-i-se mosi'a de 12 jugere, pretiuita in 300 fl. si a-si vedé famili'a si copiii aprópe de a peri de fóme. La licitatiune se presentà, din intemplare, si angerulu mantuitoriu alu nenorocitei familie, numitulu d. Vincentiu Rispel, care comparandu mosi'a cu 50 fl. si petrunsu de mila pentru nefericit'a familia, lasà numai decatu a se transcrie mosi'a cestiunata pre numele orfaniloru intristatului parinte, si documentele respective a se admanua membriloru familiei susu memorate in diu'a nascerei Mantuitoriului lumei, cá unu daru angerescu alu Craciunului. —

Si se te miri! Chiaru si acestu faptu nobilu alu numitului d. supralocotenint a causatu sange reu adversariloru impilatoriloru poporului romanu; déra nefericitului tata i-a facutu una bucuria nemarginita, scapandu-i serman'a familia de perire, si publiculu bine sentitoriu lu insociesce cu stim'a si respectulu binemeritatu pentru fapt'a sa marinimosa.

Dè Ceriulu, cá se audimu catu de mai multe asemene fapte nobili, si d. Vincentiu Rippel se aiba catu mai multi imitatori, éra invidi'a si reutatea se amutiésca d'naintea fapteloru generose, cari numai in consciintia curata si-afla remuneratiunea adeverata! Argus.

Romani'a.

Bucuresci, 13/25 Ianuariu. (Evreii). Generatiunea nóstra mai betrana are la man'a sa documente autheutice, ca pe la 1854—5 austriacii -si inmultiea inadinsu pe suditii loru in Moldov'a si Munteni'a, ca au datu consulateloru si starostiiloru porunci, cá se inscria jidovi pre catu s'ar' poté mai multi in cathalogulu suditiloru austriaci. Scopulu pe atunci era, cá cabinetulu austriacu se aiba cu unu temeiu mai multu de a ocupa si a tiené in potestatea sa principatele romanesci dicundu, ca pentru densulu e punctu de onóre si totu-odata interessu nationalu-economicu a si apara unu numeru de apróape patru sute de mii suditi ai sei de barbari'a boieriloru romanesci. La aceste se mai adause si fictiunea de dreptu alu corónei unguresci si alte secaturi. In acelasiu timpu, candu austriacii scotea la conferenti'a din Vien'a documente vechi despre invasiunile loru in principate, tractatele acestora cu inalt'a Pórta le declará de vechituri mucede, care nu ar' mai avé nici-o valóre. Aici in capitala ómenii s'ar' remasí pe 99 la 100, ca alarmulu batutu si astadata din partea jidoviloru s'a intemplatu érasi la parol'a si porunc'a data din afara. Tóte blastematiile cate s'au publicatu in diariale straine cá din partea jidoviloru in contra romaniloru delà Decembre incóce, erà dictate de airea. Tóte au esitu minciuni nerusinate, afara numai de unele casuri, unde au fostu arestati jidovi straini, vagabundi, lipsiti de pasportu, fora nici unu banu in punga, sdrantiosi cá vai de ei, apoi érasi cativa faliti fraudulosi, cativa plastografi (falsificatori), mai alesu de politie, cativa fugiti de catania din Galiti'a si Ungari'a; déra jidovi de acestia suntu tractati intocma cá si ori-care alti ómeni in casuri analóge, prin urmare de persecutiune nu póte fi vorba. Casulu din Vasluiu cu dn. prefectu Nerone Lupascu a esitu la lumin'a sórelui si a demascatu neaudit'a obraznicía a doi jidovi, cari se dá de austriacu, apoi cu calcarea manifesta a legiloru tierei voiéá se se impuna de carciumariu la un'a din comunele rurali si amerintiá mereu cu „cinstitulu" consulatu dela Iassi. Se vede inse, ca „Pester Lloyd" era preparatu mai de inainte la acelu spectaculu datu de poruncéla, ca-ci in diu'a, in care 'i-a sositu telegramulu disu dela Vasluiu, datu cá din Brasiovu, mi se pare inse, ca fabricatu in B.-Pest'a dintr'o corespondentia privata, acelu diariu vrasmasiescu a si vomitu asupra natiunei romanesci, statului si gubernului romanescu veninulu seu calumniatoriu intr'unu articlu de fondu; éra diariale maghiare s'au grabitu iute a reproduce tóte acele minciuni cá lucru authenticu. Casulu acesta este asia de scandalosu si revoltatoriu, in catu chiaru evreii din capitala s'au simtitu obligati din propriulu loru indemnu a'lu demintí si a'lu declará cu subscriptiunile mai multoru fruntasi in diariale publice de calumnie. Multi adeca din ei citescu diaria nemtiesci din Ungari'a si -si insémna bine, ca in Ungari'a pe fia-care anu se omóra cate 5—6 evrei in casele loru séu la drumu, éra altii suntu spoliati si maltratati in familiile loru, fora cá se se revólte Europ'a in favórea loru si fora cá „Alliance israelite" din Parisu se alerge in ajutoriulu familiiloru maltratate si spoliate pe teritoriulu Ungariei. Se cuvine a mai observa de repetite-ori, ca este mare diferintia de cultura si caracteru intre evreii spaniolesci, colonisati aici din vechime, si intre cei nemtiesci séu lesiesci, in catu mie mi se pare, ca ei differu chiaru in originea loru. In contra evreiloru spaniolesci romanii nu ar' avé nemicu, mai alesu ca tocma aceia inca s'au saturatu pana din colo de necurmat'a invasiune a celoru nemtiesci cari, precum v'am aratatu si alteori, le facu si loru grija, rusine si pagube mari. Evreii spaniolesci au inceputu a se convinge, ca in adeveru cei nemtiesci suntu totu-odata instrumente a le politicei vrasmasie statului romanescu. Asia

déra corespondentele din Bucuresci la „Kelet“ din Clusiu se nu tremure de fric'a unui masacru de jidovi in Romani'a, ci se-si mature la usi'a sa, ca are. Chiaru dintre evreii nemtiesci suntu aici mai multi ómeni luminati cá Ad. Deutsch, Dr. Steiner, Rosenzweig, Blumenfeld, Rosenthal etc. etc., cari pe langa ce traiescu in harmonia si in conversatiune cotidiana cu romanii, condamna si ei din convictiune politic'a machiavellistica, ce face din coreligionarii loru instrumente ale sale si -si dau tóta silinti'a, cá se paralisedie reulu.

Alaltaeri s'a cititu aici corespondenti'a maghiara dela Galati in „Kelet“, in care nerusinatulu corespondente cere invasiune austro-ungurésca in Romani'a, sub pretestu, cá mai alesu evreii se fia aparati de masacru. Acea corespondentia tradusa s'a comunicatu evreiloru, si se crede, ca se va lua la discussiune in una din siedintiele societatiei francmasonice titulate „Intieleptii din Heliopolis“, ai carei membri pe langa unu mare numeru de romani suntu si vreo 30 de evrei fruntasi, din ambele rasse, precum suntu si in ceealalta societate franc-masonica „Egalitatea“. Ce ar' dice óre maghiarii, candu corespondenti de aici ar' cere pe facia in diariale dvóstra ivasiune romanésca séu russésca asupra Ungariei ori Transilvaniei? Eu credu, ca indata ti ridica furcile pe la portile redactoriloru. La noi suntu suferiti si tradatori de acestia; numai ministeriulu celalaltu ne mai potendu suferí marea impertinentia a unora, ii dete preste linia. Corespondentele maghiaru de aici se plange, ca „Bucuresti hirlap“ ar' fi persecutata. Minciuna, calumnia; nimeni nu-i are grij'a; déra chiaru maghiarii nu voru se prenumere la ea, si cu 65 de abonati cumu se o sustiena? Si ce ar' folosí acésta incercare isolata a unui diariu micu de a impaca pe romani cu maghiarii facia cu 60—70 diaria maghiare, inemice declarate, precum si facia cu corespondentii maghiari din Bucuresci si Galati?

Noutati diverse.

Fiii Basiliu si Nicolau Jurka, nuor'a Aureli'a b. Pop si nepotulu Bas. Ladislau cu adenca durere facu cunoscutu perderea prea bunului loru parente, socru si mosiu

IOANU JURKA de Calinesci,

fostu vice-comite alu Maramuresiului

incetatu din viétia in 21 Ianuariu in etate de 72 ani. Inmormentarea se va celebra dupa ritulu gr. cath. in Calinesci la 25 Ianuariu 10 óre a. m.

Calinesci, 21 Ianuariu 1877.

Fia-i tierin'a usióra si memori'a binecuventata!

— Cele 30 de milióne séu caus'a lui Lonyai. „Közvélemény“ nr. 6 scóte la lumina unele date fórte interessante despre mai multe incercari ale ministriloru ungurescí, cari successera unii dupa altii in cei 9 ani trecuti, de a inainta industri'a patriotica prin subventiuni mari date la cateva intreprinderi. Acele subventiuni au ajunsu pana la sum'a colossale de 30 milióne fl., inse, ce e fórte tristu pentru poporu, mai fora nimicu folosu reale. Nu totu-deauna, din erórea gubernului, ci adesea pentru-ca elu fusese ametitu prin charlatani, séu ca insasi intreprinderea fusese din capulu loculuí eronata, pusa pe temelii false. De aici se escara falimente cumplite, apoi processe celebre, cumu este alu fabricei pest-fiumane de corabii, alu bancei franco-ungurescí, alu societatii maghiare de vapóra pe Dunare, cá rivalu contra celei austriace etc., care tóte cadiura cu fragóre, rupendu si ruinandu dintr'odata mai multe alte intreprinderi.

Dupa noi, pentru popóra cá si a le Ungariei, cea mai mare greutate este a intemeiá industri'a sanetósa.

— Miseriile notariloru comunali. Notariulu Szöcs Lajos dela Capusiu descrie in „M. P.“ din 11 Ian. starea desperata a notariloru comunali, incarcati cá nesce camile cu affaceri dela 3—4 comune de catra tóte organele administrative. Scrisetúri si alergaturi di si nóptea, cá producte a le nenumerateloru legi bune si rele; tóte aceste pentru platisióra de 3—4 sute scóse cu chinu-cu vai dela ómeni. Ce se te faci, au invetiatu si ungurenii dela austriaci, cá pentru cate unu computu, ori eróre de cate 30—40 cr. se manjésca cate 30—40 de cóle si se sporésca la porto de cate 3—4 florini.

— Tergurile de tiéra dela Sibiiu, Clusiu etc., cate se facura in Decembre spre serbatori, au esitu miserabile de rele.

— Reuniunea agronomica transilvana tienù adunarea sa generale la Clusiu in 9 Ianuariu a. c. si fù cercetata multu mai bine decatu in alti ani. Dn. Lad. Tisza o deschise cu una panegirica rostita in memori'a renumitului magnatu si barbatu de statu c. Emericu Miko, carele se póte considera cu totu dreptulu cá fundatoru alu acelei reuniuni, cá si alu mai multoru institutiuni patriotice si nationali. Magnatii tierei nóstre tienu multu la acésta reuniune, nu numai din punctu de vedere alu agriculturei in genere, cí si cá la unu surrogatu alu dietei transilvane. Noi tragemu si asta-data attentiunea lectoriloru nostri asupra numitei reuniuni.

„(Scóla Romana.)“ Nr. 1 din anulu acest'a are urmatoriulu cuprinsu: Unele idei despre necesitatea de reforme privitárie la instructiunea scientieloru naturale din institutele nóstre de invetiamentu de D. A. P. Alessi. — Observari asupra actului: Proiectu de regulamentu pentru scólele poporale si normale gr. or. din archidiecesa, de Teedoru Popu. — Invetiamentulu intuitivu „(Ban'ca de scóla)“ de Petru P. Danciu. — Din Computu „(Divisiunea cu cifre.“ O lectiune pentru clasele midilocie ale scólei elementarie.) — Referintie scolarie in comitatulu Sabiiu. — Epistole de pe terenele invetiamentului, de Camilu Auguru. — Corespondintia: Din Valea Borgoului. — Invitare de prenumeratiune la „Scól'a Romana (foia pedagogica si didactica, edata si redactata de Ioanu Candrea si Basiliu Petri. Sabiiu. Pretiulu pe anu 5 fl. pe $^1/_2$ 2 fl. 50 cr, pe $^1/_4$ 1 fl. 25 cr. In numerulu 2 se va incepe unu: Cursu completu de fisica pentru scólele elementarie.

Resultatulu operatiuniloru

Institutului de creditu si de economii „ALBIN'A“ din Sibiiu

in trimestrulu IV dela 1 Octobre pana in 31 Decembre 1876.

I. Reuniuni de creditu.

		fl.	cr.
	Cu finea lui Septembre se aflara in legatur'a reuniuniloru de creditu		
1193	participanti cu unu creditu preste totu de	60,352	96
	in decursulu patrariului IV repasira		
316	participanti si din imprumuturi se replatira	8,021	30
	remanu deci cu 31 Decembre a. c.		
877	participanti cu unu creditu preste totu de	52,331	66
	Fondulu de garantia alu reuniuniloru de creditu consta din sum'a de . .	21,791	50

II. Depuneri pentru fruptificare.

		fl.	cr.
	La 30 Septembre erau		
401	depuneri in suma de	347,414	33
	In decursulu patrariului IV au mai urmatu		
68	depuneri in sum'a de	62,889	36
	Astu-modu starea acestui ramu in patrariululV a fostu de		
469	depuneri in suma totale de	410,303	69
	Din care in decursulu trimestrului se ridicara		
48	depuneri in sum'a de	82,417	61
	remanendu cu finea lui Decembre o stare de		
421	depuneri in sum'a de	327,886	08

III. Operatiuni de escomptu.

		fl.	cr.
	Starea portfoiului de schimburi cu 30 Septembre a fostu de		
1658	bucati schimburi in valóre de	525,052	14
	In decursulu patrariului IV se mai reescomptara		
774	schimburi in sum'a de	289,879	81
	Prin urmare starea totale a portfoiului in patrariulu IV fù de:		
2432	bucati schimburi in valóre de	814,931	95
	In decursulu patrariului se rescumperara si reescomptara		
738	bucati schimburi in sum'a de	318,829	52
	Astu-modu resulta cu 31 Decembre starea de		
1694	bucati schimburi in sum'a de	496,102	43

IV. Imprumuturi de lombardu,

		fl.	cr.
	s'au redusu in decursulu patrariului dela fl. 2686.38 la	1,270	—

V. Creditele ipotecari.

		fl.	cr.
	Starea imprumuteloru ipotecari a fostu cu 30 Septembre de		
91	obligatiuni in sum'a de	33,334	29
	In decursulu patrariului IV se mai accordara		
9	imprumuturi in sum'a de	5,800	—
	Astu-modu starea acestui ramu in patrariulu IV a fostu de		
100	obligatiuni in valóre de	39,134	29
	In decursulu trimestrului se replatí		
—	sum'a de	3,063	71
	Prin urmare starea cu 31 Decembre e de		
100	obligatiuni in sum'a de	36,070	58
	Revirementulu cassei in cele 3 luni fù preste totu de . . .	766,644	99

Statulu generalu cu 31 Decembre 1876.

		fl.	cr.
I.	In numerariu	21,905	95
II.	In oblegatiuni de participanti	52,331	66
III.	Portfoliu de schimburi	496,102	43
IV.	Lombardu	1,270	—
V.	In oblegatiuni ipotecari	36,070	58
VI.	In charthii de valóre	15,887	25
VII.	In Moneta	2,904	79
VIII.	In Realitati	21,550	—
	Totalulu	648,022	66

Sabiiu, 31 Decembre 1876.

Directiunea Institutului.

Redactoru respundietoriu si Editoru

IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.